

Ledelse for læring i
mulighetenes skole

Anne Berit Emstad og Elin Angelo (red.)

Ledelse for læring i mulighetenes skole

Skoleledelse i skjæringsfeltet
mellom allmenndanning og
talentutvikling

CAPPELEN DAMM
AKADEMISK

© CAPPELEN DAMM AS 2015

ISBN 978-82-02-48245-9

1. utgave, 1. opplag 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Cappelen Damm AS er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Omslagsdesign: Ane Valderhaug

Omslagsfoto: Tore Wuttudal/NN/Samfoto/NTB scanpix

Sats: Laboremus Oslo AS

Trykk og innbinding: AIT Oslo AS

Dette er en fagfelleverdert, vitenskapelig antologi

www.cda.no

akademisk@cappelendamm.no

Innhold

Bokens innramming	11
Ledelse for læring	12
Mulighetenes skole	13
Allmenndanning	15
Talentutvikling	17
Ledelse for læring i mulighetenes skole i skjæringsfeltet mellom allmenndanning og talentutvikling	18
Del 1	
PERSPEKTIVER I SKOLELEDELSE	25
Kapittel 1	
Læring om ledelse	27
<i>En introduksjon til ledelse og ledelsesforskning</i>	
<i>Grete Wennes og Eirik J. Irgens</i>	
Innledning	27
Store menn og store ledere	29
Lederstil og kontekst - et stadig større bilde	32
Ny ledelse - med karismatiske trekk	35
Ledelse som relasjonelt fenomen	37
Mellom det instrumentelle og det fortolkende	39
Avslutning - ledelse av og i skoler	41
Kapittel 2	
Ledelse for læring i klasserommet og i skolen som organisasjon	46
<i>Kristin Helstad</i>	
Betydningen av ledelse for læring	47
En sosiokulturell forståelse av ledelse og læring	49

Perspektiver på klasseledelse	50
Verktøy for ledelse og læring i klasserommet	51
Perspektiver på skoleledelse	53
Kunnskapsutvikling i profesjonelle læringsfellesskap	56
Samtaler i profesjonelle læringsfellesskap	58
Avslutning	61

Kapittel 3

En følelse av berøring	65
-------------------------------------	----

Ledelse for læring i estetisk perspektiv

Tone Pernille Østern og Eirik J. Irgens

Estetisk tilnærming	67
Ledelse for læring	69
Jackassing – ledelse for å åpne sansene	71
Estetikk som radikal fornyer av skolen	73
Sanselig didaktisk design som «artful making»	76
Estetisk ledelse for estetisk læring	77

Kapittel 4

Rektor, kend din krop – med kroppen som et spejlbillede	84
--	----

Kristian Nødtvedt Knudsen og Tone Pernille Østern

Kroppen som epistemologisk ståsted – konturer av kroppslige forståelser	86
Ledelse uten krop	87
Det æstetiske i hverdagen	88
Rektor, lyt til det, som sker i din krop	89
Et introvert perspektiv på ledelse	90
Et ekstrovert perspektiv på ledelse	91
Rektor, kend din krop	92
Med kroppen som spejlbillede	93

Del 2

PERSPEKTIVER PÅ SKOLELEDELSESPRAKSISER	97
---	----

Kapittel 5

Strategisk ledelse av videregående skoler med spisset toppidrett	99
---	----

Gunnar Engvik og Egil Galaen Gjølme

Innledning	100
Videregående skoler med spisset toppidrett – et aktuelt tema?	101

Toppidrett i videregående skole	102
Strategisk skoleledelse	103
Analyse	106
Analysemodell	107
Den aktuelle omverden	107
Den kjente framtid	109
Den ukjente framtid	112
Avslutning	115

Kapittel 6

Ledelse som dramaturgi	120
-------------------------------------	-----

Lise Vikan Sandvik og Anne Berit Emstad

Innledning	121
Bifrostskolens estetikk	123
Problemstilling, datakilder og metode	125
Dramaturgiske perspektiver på ledelse og læring	126
Dramaturgisk ledelse ved Bifrostskolen	129
Skolens grunnidé og uttrykksform	130
Kodekompetanse gjennom læreplanforståelse	131
Leder og lærere som iscenesettere	133
Mottakerbevissthet og tilpasset opplæring	134
Lederen som dramaturg for samspillet på skolens scene	136
Autentisitet – å være ekte til stede	136
Dramaturgisk ledelse for felles forståelseshorisonter	137
Fiksjonskontrakt for en kollektiv autonomi	139
Iscenesettelsen av mulighetenes skole	140

Kapittel 7

Skolen som mulighetenes univers i bygda	144
--	-----

Eksistensorientert ledelse som drivkraft

Elin Angelo og Anne Berit Emstad

Innledning	145
Forskningsdesign	146
Teoretisk innramming	147
Lokalkulturen som mulighetsgiver	147
Verdibasert ledelse	148
Intervjuer og dokumentanalyse	149
«Det vi gir oppmerksomhet, gir vi kraft»	149
«Det skal en landsby til for å oppdra et barn»	151

«Når ting smelter sammen»	153
Drøfting: Konturer av en eksistensorientert ledelse	155
Avslutning	159

Kapittel 8

Ledelse for læring i et ekspertmiljø	163
---	-----

Fra minifiolinist til TrondheimSolist

Torild Oddane og Grete Wennes

Innledning	163
Trondheimspyramiden	165
Forskningsarbeidet knyttet til Trondheimspyramiden	166
Verdier og verdibasert ledelse – et teoretisk rammeverk	168
Verdier i ledelse	168
Verdibasert ledelse	170
En drøfting av Trondheimspyramiden – i lys av verdier og verdibasert ledelse ...	172
Tale Talents og Brede Breddes musikalske reise i Trondheimspyramiden ...	172
Drøfting av Trondheimspyramiden i lys av verdibasert ledelse	176
Avslutning	187

Kapittel 9

Kulturskolens samfunnsoppdrag som ledelsesutfordring	191
---	-----

Et styrket samarbeid mellom kulturskole og grunnskole

Wenche Waagen

Kulturskolens samfunnsoppdrag	192
Kulturskoler over hele kongeriket	192
«Mangfold og fordypning» – rammeplanens prinsipper	193
Kulturskolens verdiforankring i menneskerettigheter og kulturarv	195
Bredde-, talent- og ressurscenter	196
Lederallianse for et kulturbasert læringsmiljø	200
Forholdet mellom kulturskole og grunnskole	200
Skolelederens ansvar for tankefellesskap	200
Kunstmøter i praksis – vei til faglig læringsutbytte	203
Hvorfor sansebasert erfaring i skolesamfunnet?	204
Lederansvar og løsninger	206
Ledelsessamarbeid konkretisert	206

Kapittel 10

Naturfaglæreres møte med prestasjonslike elevgrupper 211

Bård Knutsen

Innledning	211
Teori	213
Læreres forventninger til elevprestasjoner	214
Naturfaglæreres kunnskapssyn	215
Selvoppfatning og atferd	216
Datamateriale og metode	217
Datainnsamling og utvalg	218
Forskningsdesign	218
Refleksjonssamtaler	219
Ethiske hensyn	219
Analyser	219
Presentasjon av empiri og drøfting av funn	220
Lærers undervisningsorientering	221
Fagtradisjonalist og forventning om resultat	225
Moderne pedagog og forventning om mestring	229
Konsekvenser for naturfagundervisning i prestasjonslike elevgrupper	232
Avslutning	236

Kapittel 11

Allmenndanning som talentutvikling 241

Ledelse og skolens dannelsesgrunnlag

Carl F. Dons

Individets allmenndanning - et kollektivt prosjekt?	242
Danning og demokrati	243
Et redefinert dannelsesbegrep?	244
Danning som fronesis	245
Danning og dramaturgi	245
Talentutvikling - på vei fra innsnevring til utvidelse?	246
«Talent Norge»	247
Talentutvikling og strategisk ledelse	247
Talentutvikling - til hva?	248
Hverdagens estetikk	249
Estetisk ledelse	250
Kunst som erfaring	250
Ledelse, væren og eksistens	251

INNHOLD

Norsk skole - fattig på estetisk erfaring?	252
Kulturskolen som kunstfaglig alliansepartner	253
Estetisk erfaring og grunnleggende ferdigheter	253
Estetisk kompetanse	254
Avslutning	255
Forfatteromtaler	259